

ŽMONIŲ SAUGA LIETUVOS STATYBOSE

P. Čyras , A. Jaras , P. Čyras & A. Jaras

To cite this article: P. Čyras , A. Jaras , P. Čyras & A. Jaras (1996) ŽMONIŲ SAUGA LIETUVOS STATYBOSE, Statyba, 2:8, 110-116, DOI: [10.1080/13921525.1996.10590179](https://doi.org/10.1080/13921525.1996.10590179)

To link to this article: <https://doi.org/10.1080/13921525.1996.10590179>

Published online: 01 Nov 2012.

Submit your article to this journal [↗](#)

Article views: 98

Citing articles: 1 View citing articles [↗](#)

ŽMONIŲ SAUGA LIETUVOS STATYBOSE

P.Čyras, A.Jaras

1. Įvadas

Lietuvos Respublikos Konstitucija žmonėms garantuoja teisę laisvai pasirinkti darbą bei verslą, turėti tinkamas, saugias ir sveikas darbo sąlygas. Be to, Lietuva, siekdama būti pilnateise Europos Sąjungos nare, privalo laikytis Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos nuostatų dėl tinkamų darbo sąlygų ir darbo santykių.

1993 metais LR Seimas priėmė Lietuvos Respublikos Žmonių saugos darbe įstatymą [1]. Tai pagrindinis teisinis dokumentas, kuriuo valstybė nustatė dirbančiųjų sveikatos, darbingumo ir gyvybės išsaugojimo principus.

1994 metais LR Vyriausybė patvirtino Valstybinę darbų saugos ir darbo medicinos programą, kurioje, remiantis Žmonių saugos darbe įstatymu, numatytos esminės priemonės siekiant darbe išvengti nelaimingų atsitikimų ir profesinių susirgimų bei gerinti darbo aplinkos sąlygas. Šios programos rengimo darbo grupėje dalyvavo ir šio straipsnio pirmasis autorius.

Socialinis nestabilumas, žmogaus darbo teisių pažeidimai darė darbo sąlygas nesaugiomis ir kenksmingomis. Per pastaruosius metus statybos darbų apimtys sumažėjo, bet nelaimingų atsitikimų, tarp jų ir pasibaigusių mirtimi, skaičius praktiškai nesumažėjo. Tai galima paaiškinti tuo, kad esant nepatenkinamoms socialinėms ekonominėms sąlygoms daugumoje įmonių nesirūpinama saugiu darbuotojų darbu, jų darbo sąlygomis bei darbo aplinka. Kai kuriose įmonėse iki šiol nėra darbų saugos tarnybų, o jeigu ir yra, tai jos neveiklios. Kita vertus, pirmaisiais nepriklausomybės metais pradėta ekonomikos reforma ir įmonių privatizavimas aplenkė darbų saugos reformą. Nebuvo atsižvelgta į naujas ekonomines sąlygas ir kitų šalių patirtį, tarptautinės darbo organizacijos konvencijas bei rekomendacijas.

Darbų saugos būklė priklauso ir nuo psichologinių veiksnių [2]. Tiriant nelaimingus atsitikimus aktu

formose N-1 ir N-2 nenurodoma šių veiksnių įtaka nelaimingam atsitikimui. Psichologinius veiksnius galime suskirstyti į tris grupes:

- žmogaus įgimtis - tai nervų sistema, atmintis, dėmesys, reakcijos greitis, intelektas;
- asmenybės psichologiniai ypatumai - tai žmogaus profesinės veiklos savybės, lyderystė, erudicija;
- profesinės žinios, susiformavusios mokymo, studijų ir kvalifikacijos kėlimo metu.

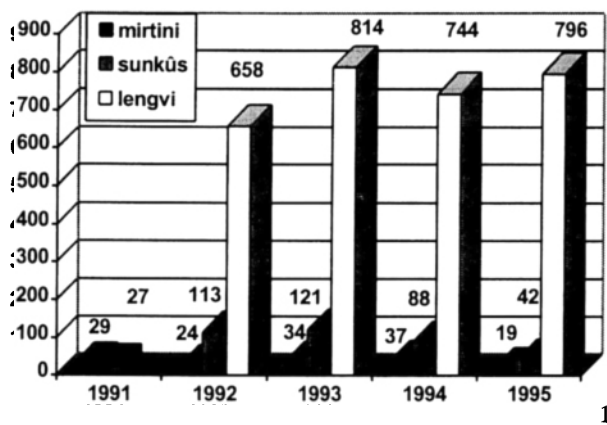
Kaip žmogus interpretuoja ir įsisavina vykstančius šalia jo ir su juo susietus veiksnius, lemia žmogaus psichologija. Esant tai pačiai situacijai du skirtingi žmonės veikia skirtingai. Jei žmogus jautriai reaguoja į silpnus, nežymius signalus, jis didelį dėmesį skiria paruošiamiesiems ir prevenciniams darbams, apmąsto galimus pavojus ir apsirdaužia nuo nelaimių. Ir atvirkščiai - žmonės, kurie nejautrūs šiems signalams, mažiau apsirdaužia nuo nelaimių.

Saugaus darbo įgūdžiai ir rūpinimasis sveikata turi būti skiepijami iki darbinės veiklos pradžios ir nuolat ugdomi.

Tyrimų tikslas - nustatyti traumų skaičių, jų pobūdį, dinamiką, priežastis ir pasiūlyti priemones traumatizmui mažinti Lietuvos statybose. Mes pritaikėme kompiuterinę nelaimingų atsitikimų apskaitos sistemą ir gautus duomenis apdorojome statistiniu metodu, taikydami tikimybių teoriją [3]. Tai leido nelaimingus atsitikimus analizuoti atskirai pagal jų rūšį (mirtini, sunkūs bei lengvi) ir nustatyti traumų priežastis bei traumatizmo veiksnius pagal Valstybinės darbo inspekcijos sudarytą nomenklatūrą [4].

2. Nelaimingų atsitikimų analizė

Atlikus 1991-1995 metų gamybinio traumatizmo analizę (1 paveikslas) matome, kad daugiausia nelaimingų atsitikimų įvyko 1993 metais (969 atvejais),

1 pav. Gamybinio traumatizmo dinamika statybose.

Fig.1. The dynamics of occupational accidents on construction sites in 1991-95

o mirtinų - 1994 metais (37 atvejai). Bendras nelaimingų atsitikimų skaičius stabilizavosi ir net pradėjo mažėti. Palyginus 1995 metus su 1994 metais, statybose mirtinų ir sunkių nelaimingų atsitikimų 1995 metais sumažėjo dvigubai, o bendras nelaimingų atsitikimų skaičius sumažėjo tik 12 atvejų.

2 lentelė. Nelaimingų atsitikimų pasiskirstymas statybose pagal traumų priežastis 1995 metais

Table 2. The distribution of accidents on construction sites related to the causes of occupational injuries in 1995

Traumavimo priežastys	Nelaimingi atsitikimai				
	mirtini	sunkūs	lengvi	iš viso	%
Norminių aktų reikalavimų nesilaikymas	5	10	157	172	30,55
Netinkamai organizuotas darbas	1	5	39	45	7,99
Nesinaudojimas saugos priemonėmis, spec. apranga	1	2	40	43	7,64
Nepakankamas mokymas, instruktavimas	1	-	37	38	6,75
Norminių aktų pažeidimų nenustatyta	-	-	34	34	6,04
Technologinio proceso pažeidimai	1	5	24	30	5,33
Nepakankama priežiūra	1	2	26	29	5,15
Darbo vieta neatitinka norminių aktų reikalavimų	-	1	25	26	4,62
Neprognuozuoti gamtos reiškiniai	-	1	25	26	4,62
Netvarkingų įrenginių, mechanizmų eksploatavimas	-	2	16	18	3,20
Netinkami įrankiai, pagalbinių įranga	-	4	13	17	3,02
Darbas neatitinka profesijos	2	1	12	15	2,66
Netobulas technologinis procesas	1	-	13	14	2,49
Darbo priemonės konstrukcijos trūkumai	-	-	10	10	1,78
Apsauginės įrangos, aptvarų nebuvimas, netinkamumas	1	-	8	9	1,60
Eismo taisyklių pažeidimai	3	1	5	9	1,60
Statiniai, teritorija nesutvarkyti pagal norminių aktų reikalavimus	-	-	8	8	1,42
Darbo priemonės gedimas	-	-	6	6	1,07
Saugos priemonių, spec. aprangos neišdavimas	-	4	1	5	0,89
Darbo aplinka neatitinka norminių aktų reikalavimų	-	-	5	5	0,89
Neblaivumas	1	1	2	4	0,71

1 lentelė. Mirtini, sunkūs ir lengvi nelaimingi atsitikimai Lietuvoje ir Lietuvos statybose 1995 metais

Table 1. Fatal, serious and slight accidents in Lithuania and on construction sites of Lithuania in 1995

Nelaimingas atsitikimas	Lietuvoje iš viso	Lietuvos statybose	Statybose %
Mirtinas	112	19	16,96
Sunkus	265	42	15,85
Lengvas	5696	796	13,97
Iš viso:	6073	857	14,11

1 lentelėje pateiktas mirtinų, sunkių ir lengvų nelaimingų atsitikimų skaičius 1995 metais Lietuvoje ir atitinkamai Lietuvos statybose.

Nelaimingų atsitikimų, įvykusių 1995 metais, analizė rodo (2 lentelė), kad pagrindinės traumatizmo priežastys buvo norminių aktų reikalavimų nesilaikymas – 30,55%, netinkamai organizuotas darbas – 7,99%, nesinaudojimas saugos priemonėmis ir specialia apranga – 7,64%, nepakankamas mokymas

3 lentelė. Statybos darbų apimtys, nelaimingų atsitikimų ir dirbančiųjų skaičius 1995 metais

Table 3. The volume of construction works, number of accidents and employees in 1995

Įmonės statusas	Atlikta statybos darbų mln. Lt	Nelaimingų atsitikimų skaičius	Darbuotojų skaičius
Valstybinės įmonės	181,7	105	7400
Akcinės bendrovės ir uždarnosios akcinės bendrovės	1481,6	740	71 500
Individualiosios ir personalinės įmonės	202,8	12	5600
Iš viso:	1866,1	857	84 500

ir instruktavimas – 6,75%. Tai yra darbo drausmės pažeidimai ir organizaciniai trūkumai, nereikalaujantys didelių materialinių išlaidų, reikalingų nelaimingų atsitikimų prevencijai.

3 lentelėje pateikta 1995 metų statybos darbų apimtys, nelaimingų atsitikimų ir darbuotojų skaičius valstybinėse įmonėse, akcinėse bendrovėse ir kitose privačiose įmonėse. Akcinių bendrovių ir kitų privačių įmonių statybos darbų, lyginant su 1994 metais padaugėjo 1,856 karto, o nelaimingų atsitikimų skaičius - 1,11 karto. Valstybinių įmonių statybos darbų per tą patį laikotarpį sumažėjo 1,3 karto, o nelaimingų atsitikimų skaičius sumažėjo 1,82 karto. Tūkstančiui valstybinių įmonių darbuotojų tenka 0,405, o akcinių bendrovių ir privačių įmonių - 0,207 mirtino nelaimingo atsitikimo. Šalies mastu 1000 darbuotojų tenka 0,225 mirtino nelaimingo atsitikimo.

Alkoholio vartojimas glaudžiai siejasi su psichemociniu stresu, kurį išgyvena Lietuvos žmonės pereinamuoju laikotarpiu [5]. Tai turi įtakos ir mirtiniams bei sunkiems nelaimingiems atsitikimams (4 lentelė). 1995 metais būdami neblaivūs žuvo 8 darbuotojai - 42,11% bendro žuvusiųjų skaičiaus. Tai įvyko dėl prastos technologinės bei darbo drausmės ir neefektyvios vietinės kontrolės. Štai pavyzdys: 1995 m. lapkričio 30 d. Vilniaus UAB "Vingės statyba" betonuotojas po pietų trumpam pasišalino iš objekto, kuriame buvo montuojamos gyvenamojo namo konstrukcijos. Grįžo į objektą girtas ir, norėdamas patekti į darbo vietą penktame aukšte, prarado pusiausvyrą, nukrito iš 16 metrų aukščio ir žuvo. Nukentėjusiojo kraujyje rasta 4,07 ‰ alkoholio, kai 5 ‰ yra mirtina

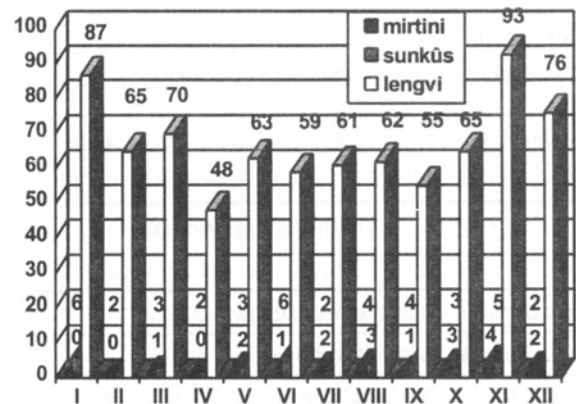
dozė. Dėl šio įvykio kaltas objekto vadovas ir pats žuvusysis. Tai rodo, kad girtavimas ir traumatizmas neatskiriami.

4 lentelė. Nelaimingų atsitikimų pasiskirstymas atsižvelgiant į blaivumą 1995 metais

Table 4. The distribution of accidents with respect to soberness in 1995

Būklė	Nelaimingi atsitikimai		
	mirtini	sunkūs	lengvi
Neblaivus	8	5	7
Blaivus	7	32	674
Nenustatyta	4	5	115

Nelaimingų atsitikimų pasiskirstymas 1995 metais pagal mėnesius pateiktas 2 paveiksle.

2 pav. Nelaimingų atsitikimų pasiskirstymas 1995 metais
Fig. 2. The distribution of accidents in 1995

Daugiausia nelaimingų atsitikimų įvyko lapkričio (mirtinų - 4, sunkių - 5, lengvų - 93) ir žiemos mėnesiais: slidumas bei nepalankesnės meteorologinės sąlygos. Tai matosi ir 5 lentelėje. Joje pateiktas nelaimingų atsitikimų skaičius pagal traumavimo veiksnius.

Pagal nelaimingų atsitikimų skaičių pavojingiausios dirbančiųjų statybose profesijos yra pagalbiniai darbininkai, mūrininkai ir dailidės, suvirintojai ir betonuotojai.

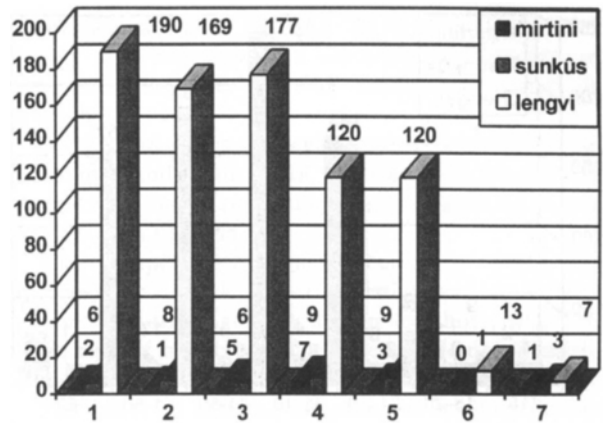
Dauguma nelaimių įvyksta pirmomis savaitės dienomis (3 paveikslas). Priežastys įvairios: vieni pervargę po poilsio dienų, kiti per daug atsipalaidavę ir netinkamai paruošę darbo vietas. Darbo savaitės pabaigoje mažėja darbo našumas, mažėja ir traumų, bet dėl darbuotojų pervargimo padaugėja sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų.

5 lentelė. Nelaimingų atsitikimų pasiskirstymas pagal traumavimo veiksnius 1995 metais

Table 5. The distribution of accidents with respect to factors of injuries in 1995

Traumavimo veiksniai	Nelaimingi atsitikimai			
	mir-tini	sun-kūs	len-gvi	išviso
Sliduma	-	2	161	163
Žmogaus griuvimas	-	4	118	122
Krintantis daiktas	-	2	102	104
Kiti veiksniai	1	2	78	81
Veikiantis įrenginys, mechanizmas	-	4	67	71
Žmogaus kritimas iš aukštai	8	14	49	71
Įrankis, pagalbinė priemonė	-	1	49	50
Kliuvinys	-	1	42	43
Transporto priemonė	4	2	34	40
Lekianti skeveldra	-	5	21	26
Vežamas kroviny	-	-	16	16
Aukšta, žema temperatūra	-	1	9	10
Savaeigis mechanizmas	-	1	7	8
Dulkės, garai, aerozoliai	-	-	8	8
Fizinė perkrova	-	-	7	7
Smurtas	-	-	7	7
Nuodingi, gailūs junginiai	3	1	2	6
Elektros srovė	2	-	3	5
Birios medžiagos	-	-	4	4
Žemės griūtis, nuošliauža	1	-	3	4
Įrenginio, mechanizmo virtimas	-	-	3	3
Uraganas, vėjas	-	-	3	3
Statinio, jo dalių griūtis	-	1	1	2
Sprogios medžiagos, junginiai	-	1	1	2
Skendimas	-	-	1	1

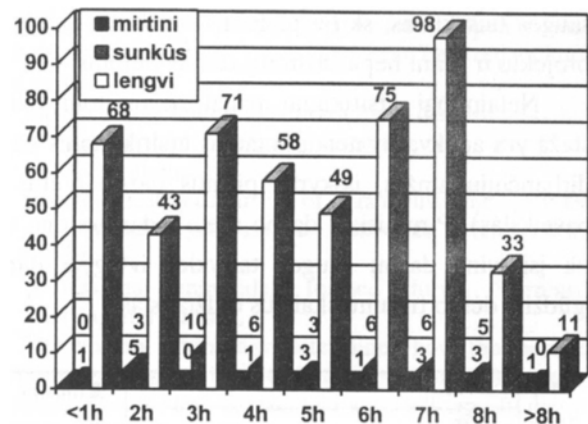
Analizuojant įvykusius nelaimingus atsitikimus nuo darbo dienos pradžios tenka konstatuoti, kad pirmą darbo valandą kilusioms traumoms turi įtakos nepatenkinamas darbo organizavimas, trečią darbo valandą - skubėjimas prieš pietų pertrauką, šeštą ir septintą valandomis - darbuotojų nuovargis ir atsipalaidavimas, o aštuntą valandą dalis asmenų jau nedirba, todėl traumų skaičius staigiai mažėja.

3 pav. Nelaimingų atsitikimų pasiskirstymas pagal savaitės dienas

Fig. 3. The distribution of accidents with respect to the days of week

Nelaimingų atsitikimų pasiskirstymas pagal laiką nuo darbo pradžios pateiktas 4 paveiksle.

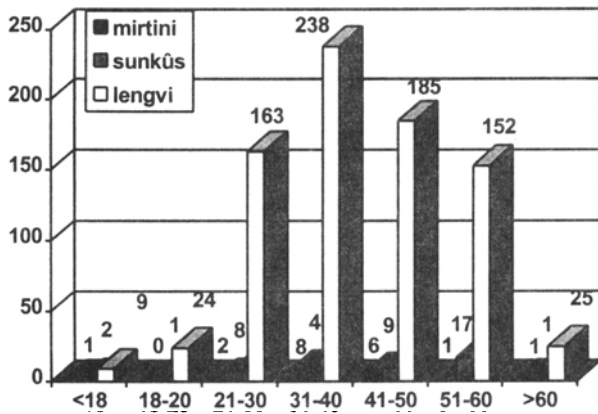

4 pav. Nelaimingų atsitikimų pasiskirstymas pagal laiką nuo darbo pradžios 1995 metais

Fig.4. The distribution of accidents with respect to time from the job start in 1995

Vertinant sunkių ir mirtinų traumų aplinkybes, daugiausia nelaimingų atsitikimų įvyksta statybos objektuose (42 atvejai), bei statybos įmonės gamybinuose cechuose (11 atvejų). Dažniausiai traumuojami asmenys, dirbantys su veikiančiais įrenginiais.

Sunkių ir mirtinų traumų metu daugeliu atvejų traumuojamos tokios žmogaus kūno dalys: kojos - 10, galva - 9, rankos - 4, stuburas - 3, akys - 3 atvejai. Nelaimingų atsitikimų pasiskirstymas pagal dirbančiųjų amžių pavaizduotas 5 paveiksle.

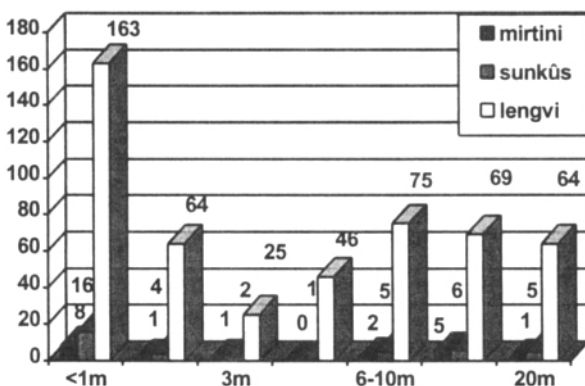

5 pav. Nelaimingų atsitikimų pasiskirstymas pagal dirbančiųjų amžių 1995 metais

Fig. 5. The distribution of accidents with respect to the age of employees in 1995

Daugiausia traumuoja 21-60 metų darbuotojų. Šio amžiaus žmonės neįvertina rizikos laispsnio ir per daug pasitiki savimi. Dažni atvejai, kai šio amžiaus žmonėms darbų vykdytojas, nusižengdamas darbų saugos taisyklėmis, skiria užduotis be darbų vykdymo projekto ir esant neparuoštoms darbo vietoms.

Nelaimingi atsitikimai pagal darbuotojų darbo stažą yra adekvatūs nelaimingiems atsitikimams pagal dirbančiųjų amžių, išskyrus pirmus darbo metus (6 paveikslas). Pirmaisiais darbo metais darbuotojai dar tik įsisavina darbų saugos taisykles ir įgyja darbo įgūdžių, dėl to traumų skaičius didžiausias.

6 pav. Nelaimingų atsitikimų pasiskirstymas pagal darbo stažą 1995 metais

Fig. 6. The distribution of accidents with respect to the length of service of employees in 1995

Pastebėta, kad tiriant sunkius ir mirtinus nelaimingus atsitikimus, įvykusius per 1995 metus, aktų formose N-1 ir N-2 nurodoma, kad dėl įvykusios traumos atsakingas darbdavys arba jo įgaliotas asmuo

(40%), nukentėjusysis (21,7%), abipusė atsakomybė (36,7%). Atlikus analizę matyti, kad 1994 metais nebuvo nė vieno atvejo, kad atsakingu už traumą būtų nurodytas darbdavys. Tai rodo, kad nelaimingų atsitikimų tyrimas pagerėjo.

Šiuo metu galioja senosios normos ir taisyklės, o jos, skaičiuojamos šimtais, patvirtintos dar 1980 metais. Naujų norminių aktų kūrimas Respublikoje dar tik įsibėgėja.

Veikianti kompensacijų sistema darbuotojams, kurie dirba kenksmingose ir pavojingose sąlygose, taip pat socialinės apsaugos sistema nukentėjusiems nuo nelaimingų atsitikimų ir profesinių susirgimų, nestimuliuoja darbdavių, kad jie siektų sudaryti sveikas ir saugias darbo sąlygas. Statybose pastebimas nusiramimas. Objektų vadovai patiki patiems darbininkams organizuoti darbą be darbų vykdymo projekto. Darbų saugos ir priešgaisrinis instruktavimai vyksta formaliai. Ne visi darbdaviai yra atestuoti, ne visi žino darbų saugos taisyklių reikalavimus. Kyla klausimas: kaip jie gali reikalauti iš savo pavaldinių laikytis darbų saugos taisyklių ir tuo pat metu mažinti profesinę riziką? Nemaža dalis asmenų dirba nesudarę darbo sutarčių, statybos objektuose nėra darbų saugos plakatų ir populiarios literatūros šia tema.

Tačiau dauguma statybų vadovų jau pradeda suprasti, kad geriau turėti darbų saugos tarnybą, negu mokėti baudas. Kasdienė protinga ir reikli darbų saugos tarnybos specialisto kontrolė duoda kur kas didesnę naudą gamybinio traumatizmo profilaktikai, negu retas valstybinio darbo inspektoriaus atvykimas į įmonę ar statybą.

Rinkos sąlygomis, priimant darbuotoją į darbą, tikslinga atlikti psichologinį testą. Jį turi atlikti tik specialistai. Taip būtų įvykdyta viena iš profesinės atrankos sąlygų, ir tai sumažintų išlaidas tolesniam darbuotojo apmokymui ir profesinei veiklai.

Daugiausia sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų įvyko Vilniuje (14 atvejų), Šiauliuose (5 atvejai), Panevėžyje (5 atvejai), Kaune (3 atvejai), Klaipėdoje (3 atvejai). Tai sąlygoja atliekamų darbų apimtys ir darbų saugos specialistų atliekamas darbas.

Bloga darbų saugos būklė yra nuostolinga. Dėl traumų prarastos 24 708 darbo dienos, arba 96 statybininkai nedirbo ištisus metus ir pagal laikino nedarbingumo pažymėjimus išmokėta 528,9 tūkst. Lt.

Šias lėšas buvo galima panaudoti darbo sąlygoms gerinti.

3. Išvados

1. Priimant darbuotoją į darbą tikslinga atlikti psichologinį testą.
2. Būtina stiprinti darbdavių ir darbuotojų darbo drausmę. Įvesti prieš pamainas atliekamą blaivumo kontrolę dirbantiems potencialiai pavojingus darbus.
3. Darbdaviai turi sudaryti darbo ir darbo sąlygų gerinimo programas bent 3 metams.
4. Šalies aukštosiose mokyklose organizuoti darbdavių ir saugos darbe tarnybų specialistų perkvalifikavimą ir atestavimą.
5. Aukštųjų mokyklų darbo saugos specialistams kartu su Socialinės apsaugos ir darbo ministerija bei Valstybine darbo inspekcija rengti norminius dokumentus, plėtoti mokslo tiriamąjį ir mokymo metodinį darbą darbų saugos srityje.
6. Kompiuterizuoti darbų saugos informacinę sistemą ir valdymo organizavimo sistemas šalyje ir įmonėse.

Literatūra

1. Lietuvos Respublikos darbo įstatymai ir juos papildantieji teisiniai aktai. Vilnius: Valstybinė darbo inspekcija, 1995. 175 p.
2. М.А.Котик. Психология и безопасность. Таллин: Валгус, 1989. 448 с.
3. Е.С.Вентцель. Теория вероятностей. Москва: Наука, 1973. 366 с.
4. Saugus darbas, Nr. 22. Vilnius: Valstybinė darbo inspekcija, 1995. 75 p.
5. A.Juozulynas. Darbo medicina pramonėje. Vilnius: SAM respublikinis leidybos ir spaudos paslaugų biuras, 1994. 138 p.

Įteikta 1996 11 18

OCCUPATIONAL SAFETY ON CONSTRUCTION SITES OF LITHUANIA

P.Čyras, A.Jaras

Summary

Social instability, violation of human rights to work have made the conditions of safe and harmless work worse. 19 mortal, 42 serious and 796 slight accidents occurred on construction sites during 1995 in Lithuania. The main reasons of occupational accidents are violation of work discipline and lack of organization. 24 708 days are lost because of occupational injuries, or in other words 96

builders did not work for the whole year, and 528.9 thousand litas was paid out according to the lists of disablement. The bad state in occupational safety is unprofitable.

Besides, old norms and regulations are still valid at the present time, and hundreds of them are approved as far back as 1980. The drawing up of new regulations is just taking place in Lithuania.

The compensation system being in force for employees, who work under harmful and hazardous conditions and social security system for those, who had suffered injuries and occupational diseases, do not stimulate employers to create healthy and safe working conditions.

The factor of rest can be observed on construction sites. The heads of construction sites entrust the workers themselves to organize the work without the projects of work execution. Instructions on occupational safety and fire protection are just formal. Many of employees work without the employment contracts.

Employers start to understand already that it's better to have labour protection service instead of paying fines for violation of labour protection regulations. The intellect and exacting every-day control of labour protection service specialist brings much more benefit for the prevention of occupational accidents than seldom visits of State Labour Inspection inspector to the enterprise or construction sites.

The state of occupational safety depends on psychological factors, too. These factors can be grouped into three groups :

- natural of the human - natural inborn dispositions (the nervous system, memory, attention, the speed of reaction, intellect) ;
- psychological peculiarities of personality (the features of human professional activities, leadership, erudition);
- professional knowledge formed during learning, studying and training.

The human psychology determines how the person interprets and copes with the things going on around him and related to him. Two different persons will act differently in the same situation. When a person reacts sensitively to weak and insignificant signals, he will pay attention to preparative and preventive work, think about potential danger and will take care to avoid accident. And vice versa, people who are not sensitive for such signals takes too little care to insure against accidents. It is reasonable to test psychologically an employee before signing an employment contract with him under market circumstances. It will be one of the conditions fulfilled for professional selection, which will decrease expenses for further training and professional activity of an employee.

Fatal and serious disasters on construction sites decreased twice in 1995 as compared to 1994. And the total number of accidents decreased by 12 cases only (Table 1). Dynamics of mortal, heavy and slight accidents in 1991 - 95 is depicted in Fig. 1.

The usage of alcohol is closely related to psycho-emotional stress. It has an influence on the accidents, too. 8 employees were killed while being drunk in 1995. It is 42.11% of total number of killed employees.

The most dangerous occupations on construction sites are those of auxiliary workers, bricklayers, carpenters, welders and concreters.

Majority of accidents happen to the persons who work for less than one year (fatal accidents - 8, heavy accidents - 16, slight accidents - 163, or 44.44%, 41.08%, 32.21%, respectively).

Conclusions

1. The employees should be tested psychologically before signing an employment contract with them.
2. To strengthen the labour discipline for the employers and employees. To introduce alcohol test before the shift for those who are engaged in potentially dangerous occupations.
3. Enterprises have to draw up programmes for improvement of labour conditions.
4. To organize training and certification for employees and specialists of labour protection services at higher educational institutions of the country.
5. Occupational safety specialists of higher educational institutions together with Ministry of Social Security and Labour and State Labour Inspection have to draw up regulatory documents on occupational safety, develop research and educational work in this sphere.
6. To introduce computing into information system of labour protection as well as into management organizational systems at enterprises.

Petras ČYRAS. Associate Professor, Doctor. Vilnius Gediminas Technical University, Dept of labour safety and fire protection, head of the department.

Doctor 's degree in 1974. In 1985-92 head of Dept of labour safety and environment protection. In 1992 head of Dept of labour safety and fire protection. Main publications: a manual for students "Ecology and environment protection of road building", 14 study guides, 40 research reports. Research interests: labour safety, ergonomics, educology, environmental protection, fire protection.

Arūnas JARAS. Assistant. Vilnius Gediminas Technical University, Dept of labour safety and fire protection. Author of 2 reports. Research interests: labour safety, mechanics of deformable solids.